

Esteettömän matkailun kehittämisen työpaja

050 3241752

estea.fi

tea.tuohioja@estea.fi

Agenda

09.00 – 09.15	Tervetuloa ja esittely
09.15 – 09.40	Esteetön matkailu
09.40 – 10.10	Tehtävä: Esteettömyyden merkitys
	TAUKO 10min
10.20 – 10.50	Rakennetun ympäristön esteettömyys
10.50 – 11.20	Tehtävä: Esteettömyys omassa liiketoiminnassa
	TAUKO 10min
11.30 – 11.50	Askeleet esteettömään matkailupalveluun
11.50 – 12.10	Tehtävä: Kohti esteetöntä matkailupalvelua
12.10 – 12.25	Keskustelu
12.25 – 12.30	Lopetus ja palaute

Vapaata verkostoitumista ja kahvia

Päivän tavoitteet

1. Tiedät, mitä esteetön matkailu tarkoittaa ja tunnistat sen liiketoimintapotentiaalin
2. Ymmärrät perusteet rakennetun ympäristön esteettömyydestä ja osaat soveltaa periaatteita omaan liiketoimintaasi
3. Sinulla on konkreettinen suunnitelma seuraavista askeleista esteettömyyden kehittämiseen liiketoiminnassasi

Pelisäännöt

1. Pidetään läppärit ja puhelimet laukuissa
– tauoilla ehtii katsoa kiireelliset viestit,
jokaisella on kynää ja paperia
muistiinpanoille 😊
2. Annetaan kaikille tilaa. Ei lytätä
kenenkään ajatuksia tai ideoita. "Joo, ja"
mieluummin kuin "joo, mutta"
3. Aihe on monelle uusi ja vammaisuuteen
liittyä tabuja – tänään ei ole olemassa
tyhmiä kysymyksiä (eikä tyhmiä
vastauksia)

Olen esteettömyys- asiantuntija Tea Tuohioja

Yritykseni **Estea** tarjoaa muun muassa

- ✓ Esteettömyyden nykytilan arviointi ja toimenpide-ehdotusten tekeminen rakennetussa ympäristössä
- ✓ Esteettömyyden suunnittelu osana korjaus- tai rakennushankkeita
- ✓ Esteettömyyskuvausten tuottaminen verkkosivuille
- ✓ Esteettömien palveluiden kokonaissuunnittelu
- ✓ Laajempien esteettömyysstrategioiden tai -suunnitelmien tuottaminen palvelumuotoilun keinoin

Lisäksi minulla on yli kahdeksan vuoden kokemus palveluiden asiakaslähtöisestä kehittämisestä.

Koulutus

- ✓ Restonomi, Lapin AMK (kesken)
- ✓ Rakennetun ympäristön esteettömyys, TAMK
- ✓ Diplomi-insinööri, Käyttäjälähtöinen kehittäminen, Aalto Yliopisto

Esittelykierros

Kuka olet, mistä yrityksestä ja mikä on roolisi?

Viikonlopun paras hetki?

Vammaiset haluavat samoja asioita kuin muutkin – kokea, nauttia, tutkia, elää

Stereotyyppinen kuvitelma elämänhalun menettäneestä vammaisesta on loukkaava. Kaikkea, mitä vammaton voi haluta tehdä ja kokea, myös vammainen todennäköisesti haluaa.

Esteetön matkailu

Mikä esteetön matkailu?

Esteetön matkailu – kaikkien ihmisten yhdenvertainen mahdollisuus matkustaa, osallistua ja käyttää matkailupalveluita rakennetussa ympäristössä

Ympäristöä ja palveluita on mahdollista käyttää fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta toimintakyvystä huolimatta

- **Inklusiivinen matkailu** – kaikkien tarpeet huomioivaa. Jokainen asiakas voi käyttää palveluja ja kokea elämyksiä tasavertaisesti
- Rakennetun ympäristön esteettömyyden lisäksi esteettömällä matkailulla voidaan viitata mm. **viestinnälliseen**, **taloudelliseen** ja **sosiaaliseen** esteettömyyteen
- **Saavutettavuus** tarkoittaa yleensä digitaalisia ympäristöjä
- **"Matkailua kaikille"** tarkoittaa samaa kuin esteetön matkailu, mutta eri näkökulmasta

**Arviolta 1,3 miljardia ihmistä – eli 16 %
maailman väestöstä – elää merkittävän
vamman kanssa**

Esteetön matkailu asiakaspohjan laajentajana

Pysyvästi vammaiset

- Liikkumisrajoitteiset, joista osa käyttää apuvälineitä
- Näkö- ja kuulovammaiset
- Psyykkiset ja kognitiiviset rajoitteet
- Esteettömyys usein välttämätöntä

Ikääntyvät henkilöt

- Keskimääräinen elinikä kasvussa, vanhukset hyvinvoivia
- Taloudellinen tila eläkeläisillä verrattain hyvä
- Erilaisia toimintakyvyn rajoitteita – jopa yli 40%:lla 50v täyttäneistä arvioidaan olevan jokin toimintarajoite

Lapsiperheet

- Arvostavat liikkumisen helppoutta, tilaa ja turvallisuutta
- Valitsevan usein palveluita sen mukaan, minne pääsee vaunujen kanssa sisälle

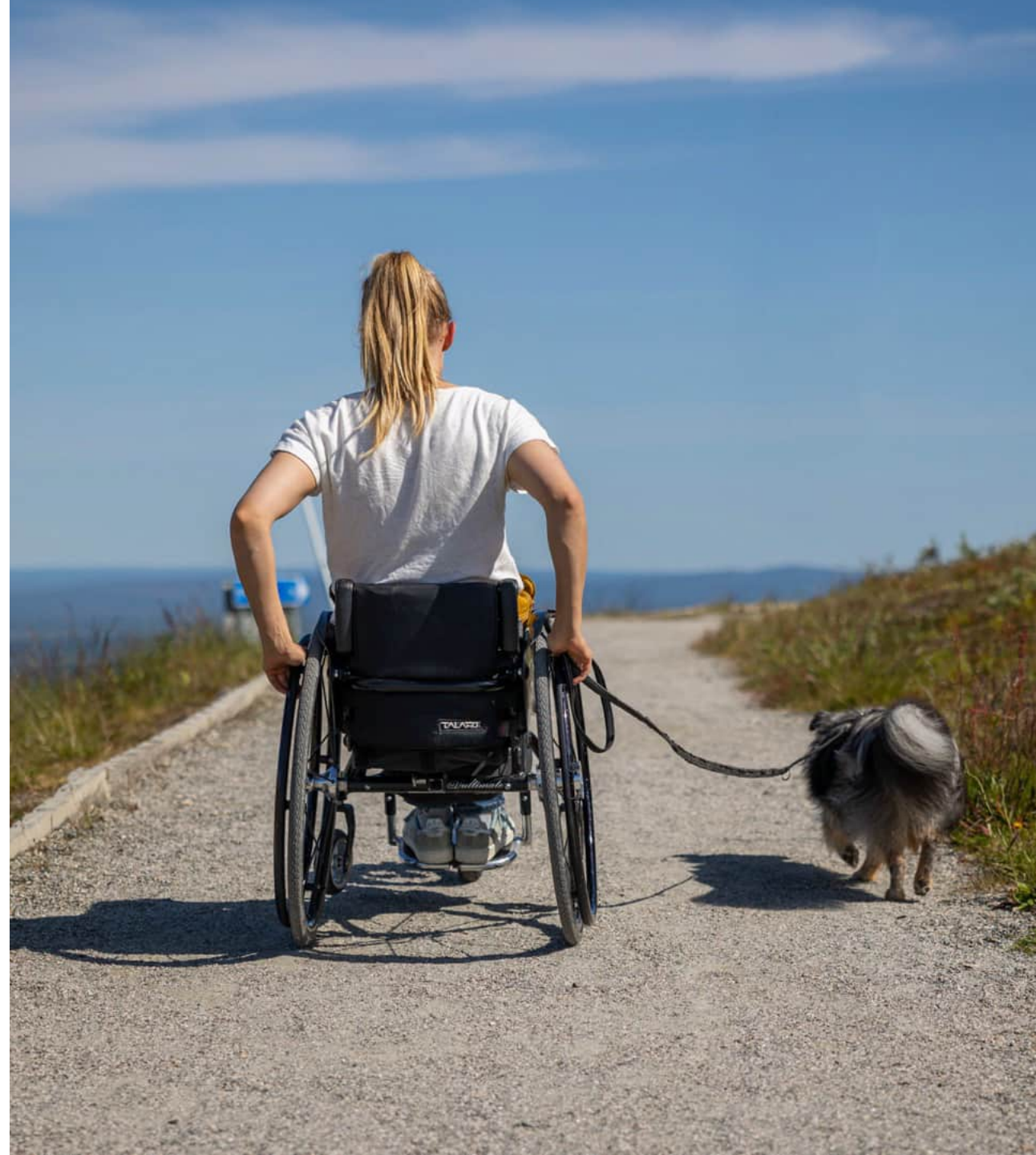
Väliaikaisesti esteettömyyttä tarvitsevat

- Väliaikaisesti loukkaantuneet, esim. kyynärsauvoja käyttävät
- Tavarantoimittajat
- Siivoajat

Esteettömyys on pakollista 10 %:lle tarpeellista 30 %:lle ja miellyttävää 100 %:lle väestöstä

MIT! Make it Accessible – hanke

Arvovalinta: kenelle kehitämme
palveluja ja kenet suljemme pois?

**Esteettömyys on
olennainen osa
yhdenvertaisuutta.**

Esteettömyys on koko matkailuketjun läpileikkaava teema

Esteettömyyden huomioiminen matkailussa tulee ajatella katkeamattomana ketjuna - jos ketjun yksikin palanen on esteellinen, kokonaisuus ei ole esteetön

Esteettömyys on koko ketjun läpileikkaava teema

"Hyvä esteetön vessa hotellissa on lähtötaso – en matkusta vessan takia vaan kohteen ja siellä koettavien elämysten takia."

Esteellisyyden kehä

“[yrittäjä] kertoo, että **vähäisen kysynnän** vuoksi apuvälinehankintoja **ei ole nähty tarpeelliseksi**. Saman syyn takia henkilökuntaa ei ole koulutettu liikuntarajoitteisten asiakkaiden kohtaamiseen.

Haastattelun lopuksi kysyimme [yrittäjältä] yrityksen halukkuudesta tehdä yhteistyötä esteettömien palveluiden kehittämiseksi esimerkiksi Rovaniemen Invalidit ry:n tai Invalidiliiton kanssa. [yrittäjä] sanoo, että tällä hetkellä vähäisen kysynnän vuoksi resurssien laittaminen yhteistyöhön ei ole järkevää. Hän kuitenkin lisää, että **jos liikuntarajoitteisia asiakkaita olisi enemmän**, olisi silloin yhteistyö ehdottomasti hyvä ajatus. ”

Esteellisyiden kehä

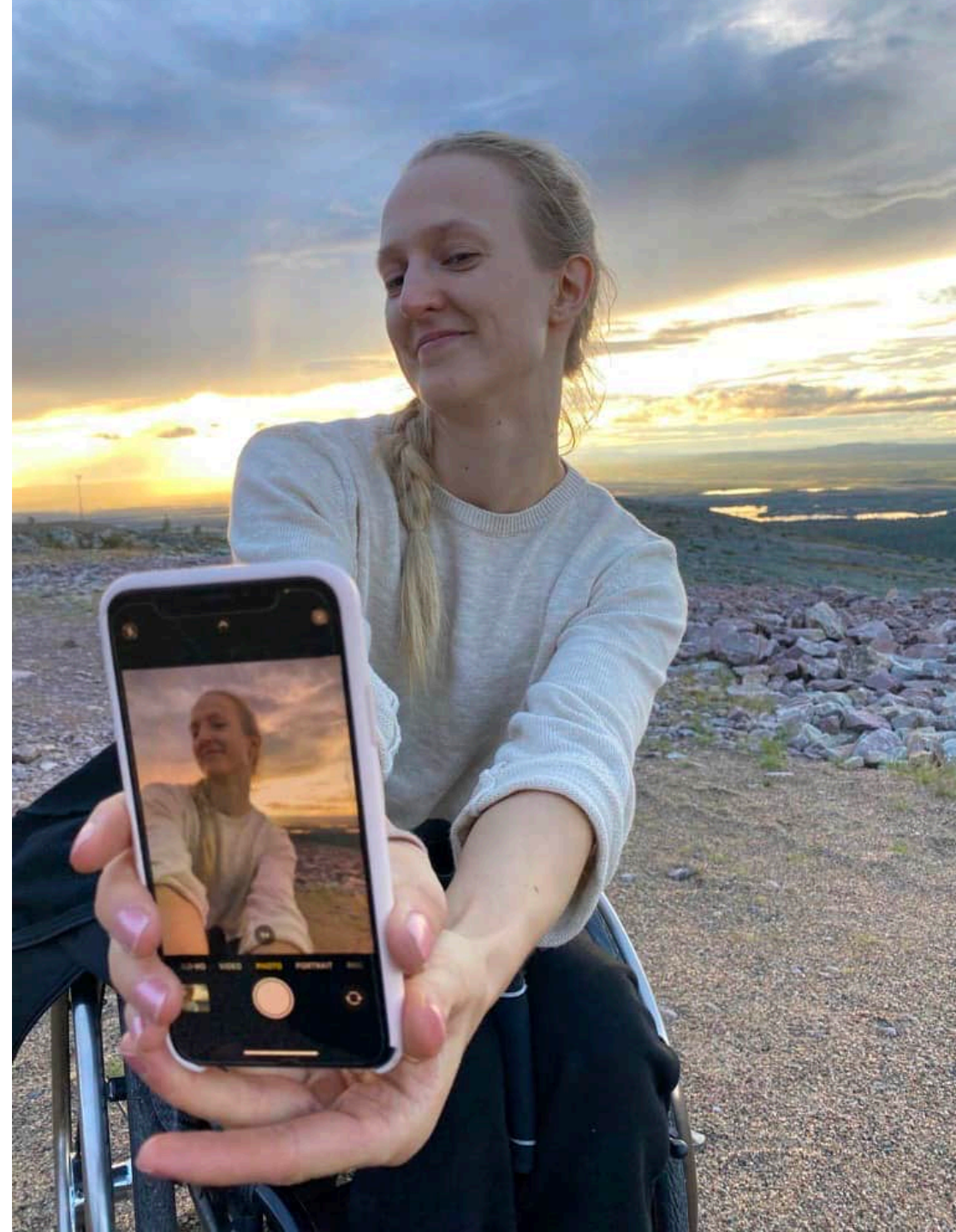

"Esteettömyyden tulisi olla sisäänrakennettuna vastuullisen ja kestävä matkailun linjauksiin ja strategioihin – kyseessä on asia, joka koskee meistä useimpia."

Esteettömälle matkailulle on kysyntää

- Esteettömiä palveluja tarvitsevien ihmisten määrä kasvaa koko ajan ja tämä matkailijaryhmä on tulevaisuudessa taloudellisesti merkittävä matkailuteollisuudelle (Jutila & Ilola 2013)
 - Länsi-Euroopan väestön ikääntyminen
 - Euroopassa on noin 50 miljoonaa ihmistä, joilla on jokin aisti- tai liikuntarajoite.
 - Yhteensä 130 miljoonaa ihmistä jo Euroopassa tulee hyötymään parantuneista esteettömistä palveluista
- Kaikenlaiselle luontomatkailulle kysyntää – samoja kokemuksia kuin muillekin
 - *"Ihan minkälaiselle vain. Nyt tarjonta on minimaalista."*
 - *"Kaikenlaisille. On niin monenlaista liikkujaa."*

[Esteetön matka Kainuun Luontoon. Kyselytutkimus vammaisille ja toimintarajoitteisille. 2022](#)

Sollefteå kokeilu

Pohjois-Euroopan esteettömän matkailun kohderyhmä:

- Ikäryhmä 18-55v
- 2000km Sollefteåsta
- Ruotsin standardin mukaisen tulotason maat (Saksa, UK, Hollanti, Belgia, Ranska, Itävalta, Tanska, Suomi, Norja ja Ruotsi)
- Kiinnostus Ruotsiin matkakohteena

→ 280 000 (vammainen) ihmistä

Scenario 1

*1 % of the target group visits
Sollefteå accompanied by one person*

winter and spring	1 568 guests
summer	2 688 guests
autumn	1 344 guests
total	5 600 guests
estimated days	7
total approx.	40 000 days
spending/day approx.	100 €
possible income	4 million € p.a.

Scenario 2

*5 % of the target group visits
Sollefteå accompanied by one person*

winter and spring	7 840 guests
summer	13 440 guests
autumn	6 720 guests
total approx.	25 000 guests
estimated days	7
total approx.	175 000 days
spending/day approx.	100 €
possible income	17.5 million € p.a.

Esteetön matkailu kompastuu yhä tiettyihin asioihin – huoneen varaaja ei ole aina varma, pääseekö pyörätuolilla vessaan

Usein kohteista ei ole saatavilla riittävää tietoa, eikä esimerkiksi huonevarauksen tekeminen onnistu aina suoraan hotellin verkkosivulta.

<https://yle.fi/a/74-20077042>

Invavessa on metsässä harvinaisuus – esteettömille matkailukohteille on tarvetta enemmän kuin luullaan

Yrittäjä haluaa luoda koko Suomen kattavan esteettömän matkailun verkoston. Soveltavista palveluista hyötyvät pyörätuolilla liikkuvien lisäksi esimerkiksi seniorit ja lapsiperheet.

<https://yle.fi/a/3-10383779>

< Yle Uutislukokka Triplet

Metsä houkuttelee niitäkin, jotka eivät pysty tarpomaan vaikeakulkuisissa maastoissa

▶ Katso

58 s · oppiminen

Metsä- ja luontokohteiden saavutettavuutta parannetaan eri puolilla Suomea, jotta luonnosta voisivat nauttia myös ne, joiden kulkeminen on patikoitsijoita vaikeampaa.

Näytä lisää ▾

julkaistu
ti 23.8.2022

käynnistyskerrat
69

↗ Jaa ohjelma

Lisää suosikiksi

<https://areena.yle.fi/1-63224143>

Esteettömyyteen liittyvä lainsäädäntö

Esteettömyyteen liittyvä lainsäädäntö

- YK:n vammaissopimus
- Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)
- Rakennuslaki ja -asetukset
 - Valtioneuvoston asetus rakennuksen esteettömyydestä (2017)
- → Vammaissopimus ja yhdenvertaisuuslaki velvoittavat palveluiden tarjoajia, rakennuslaki ja -asetukset uusien kiinteistöjen rakentamista tai peruskorjauksia

YK:n vammaissopimus

- Tavoite edistää vammaisten ihmisten ihmisoikeuksia
 - Vammaisille ihmisille samat oikeudet osallistua kaikkeen toimintaan, mitä muutkin ihmiset tekevät
 - Vammaisuus ei ole yksilöön liittyvä ongelma
- Syrjintäkielto

Esteettömyys rakennuslainsäädännössä

Rakennuslainsäädäntö, erityisesti Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) ja siihen liittyvä Maankäyttö- ja rakennusasetus (895/1999), sisältää määräyksiä esteettömyydestä. Rakennuslainsäädännön esteettömyysmääräykset ovat kuitenkin sidoksissa rakennusten rakennusvuoteen:

- **Uudet rakennukset ja merkittävät korjausrakentamiset:**
Näissä tapauksissa tulee noudattaa nykyisiä esteettömyysvaatimuksia. Tämä tarkoittaa esimerkiksi esteettömiä sisäänkäyntejä, hissejä ja WC-tiloja.
- **Vanhemmat rakennukset:**
Rakennukset, jotka on rakennettu ennen nykyaikaisten esteettömyysvaatimusten voimaantuloa, eivät välttämättä täytä nykyisiä esteettömyysstandardeja. Näissä tapauksissa voidaan edellyttää kohtuullisia mukautuksia, mutta laajat rakenteelliset muutokset eivät aina ole välttämättömiä, jos ne aiheuttavat kohtuutonta rasitusta.

Mitä yhdenvertaisuuslaki tarkoittaa palveluntarjoajille?

- **Syrjinnän kieltö (3 § ja 8 §)**
 - Palveluntarjoajien on kiellettyä syrjiä ketään vammaisuuden perusteella. Tämä tarkoittaa, että vammaisia henkilöitä ei saa asettaa epäedullisempaan asemaan verrattuna muihin asiakkaisiin.
- **Kohtuullisten mukautusten tekeminen (15 §)**
 - Palveluntarjoajien on tehtävä kohtuullisia mukautuksia, jotta vammaiset henkilöt voivat käyttää palveluita yhdenvertaisesti. Tämä voi sisältää esimerkiksi tilojen fyysisiä muutoksia, apuvälineiden tarjoamista tai henkilökunnan kouluttamista.
 - "Kohtuullinen" ei ole tarkkaan määritelty ja tähän vaikuttaa mm. palveluntarjoajan liiketoiminnan koko
- **Yhdenvertaisuussuunnitelma (6 §)**
 - Suuremmilla organisaatioilla on velvollisuus laatia yhdenvertaisuussuunnitelma. Tämä suunnitelma sisältää toimenpiteitä, joilla edistetään yhdenvertaisuutta ja ehkäistään syrjintää.

Mitä ajatuksia tai kysymyksiä esteettömyydestä matkailusta heräsi?

Mitä uutta opit? Mitä ajatuksia heräsi? Mitä oppimasi voisi tarkoittaa omalle liiketoiminnallesi?

1. Pohdi ensin itseksesi. Kirjaa ajatuksesi ja esimerkkisi itsellesi ylös
2. Jakakaa kokemuksenne pienryhmässä (2-3 henkeä)
3. Käydään yhdessä läpi tärkeimmät oivallukset

TAUKO 10min

Rakennetun ympäristön esteettömyys -pikakurssi

Mitä esteettömyys tarkoittaa?

Esteettömyys tarkoittaa yhdenvertaisuutta osallistua yhteiskuntaan itsenäisesti ja omana itsenään.

Esteetön ympäristö ottaa huomioon ihmisten moninaisuuden, viestii vieraanvaraisuudesta ja merkitsee turvallisuutta ja laatua.

"Melkein esteetöntä" ei ole olemassa

- Ei myöskään "täydellistä esteettömyyttä" - esimerkiksi pyörätuolinkäyttäjien vs näkövammaisten tarpeet joskus ristiriidassa
- "Vain yksi porras" = esteellinen
- **Uskalletaan silti käyttää termiä "esteetön"** myös silloin, kun tila tai palvelu ei ole täydellisen esteetön – muuten esteettömyyttä tarvitsevat eivät löydä hyviä palveluita!

Avustaminen ei ole esteettömyyttä

- Avun tarjoaminen on silti aina hyvä idea!
Hyväksy myös kieltäytyminen avusta 😊
- Haluamme ensisijaisesti itsenäisyyttä, emme apua
- Apuvälineeseen koskeminen ilman lupaa on sama kuin ihmiseen koskeminen ilman lupaa.

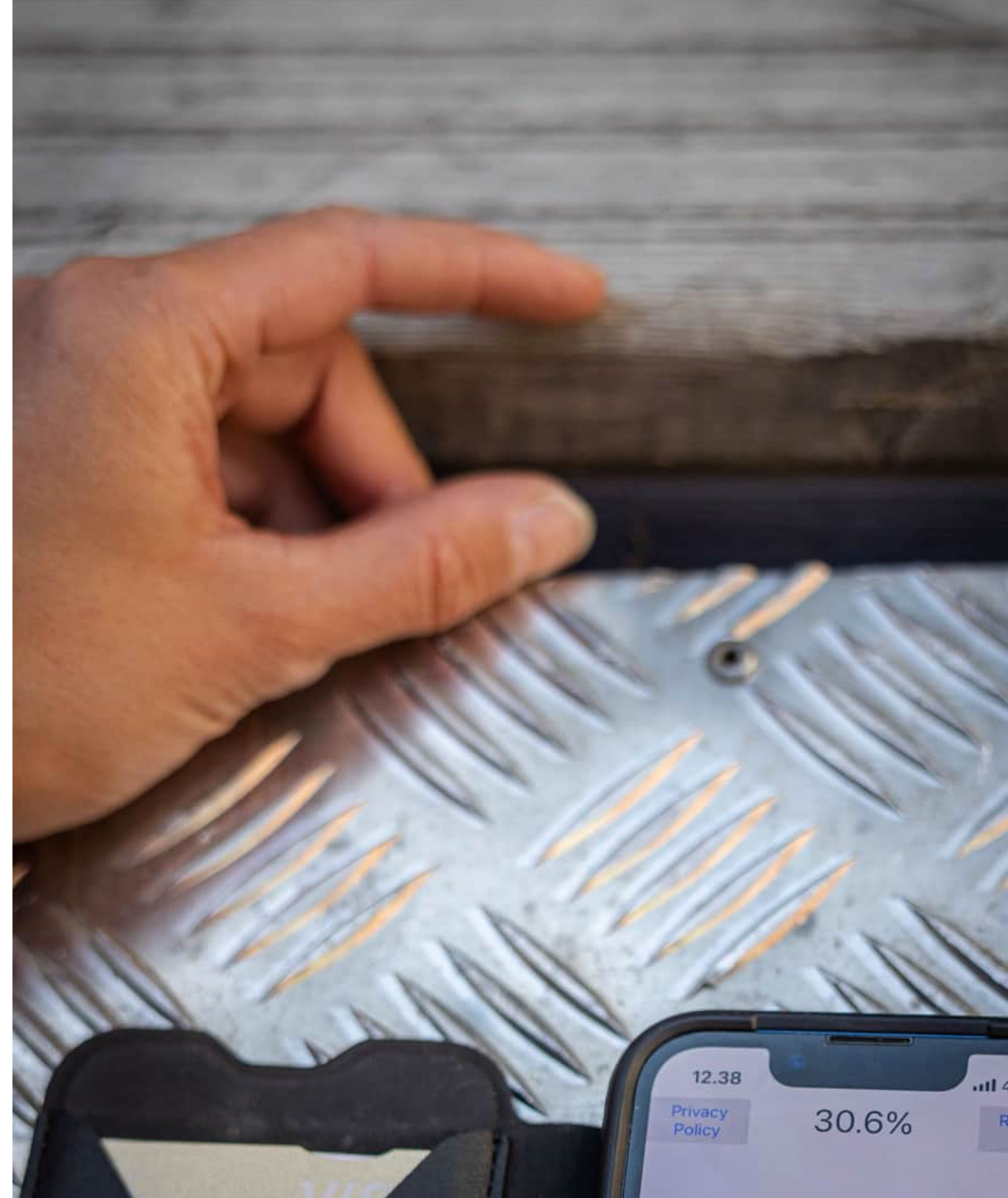

Liikkumisympäristön esteettömyys

Liikkumisympäristön esteettömyydellä viitataan erityisesti kulkemiseen ja sen helppouteen sekä turvallisuuteen rakennetussa ympäristössä.

Esteettömässä liikkumisympäristössä ei ole kynnyksiä, portaita tai jyrkkiä luiskia.

Kulkuväylät ja oviaukot ovat riittävän leveitä ja tilat tarpeeksi väljiä.

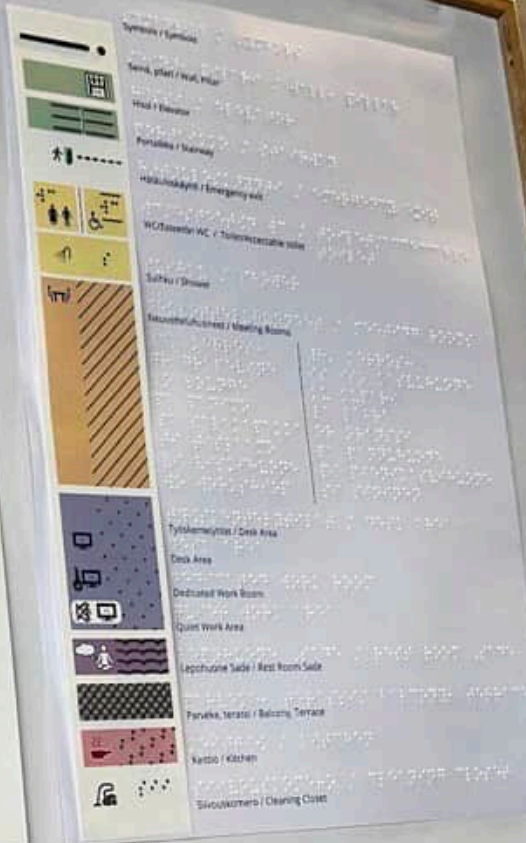
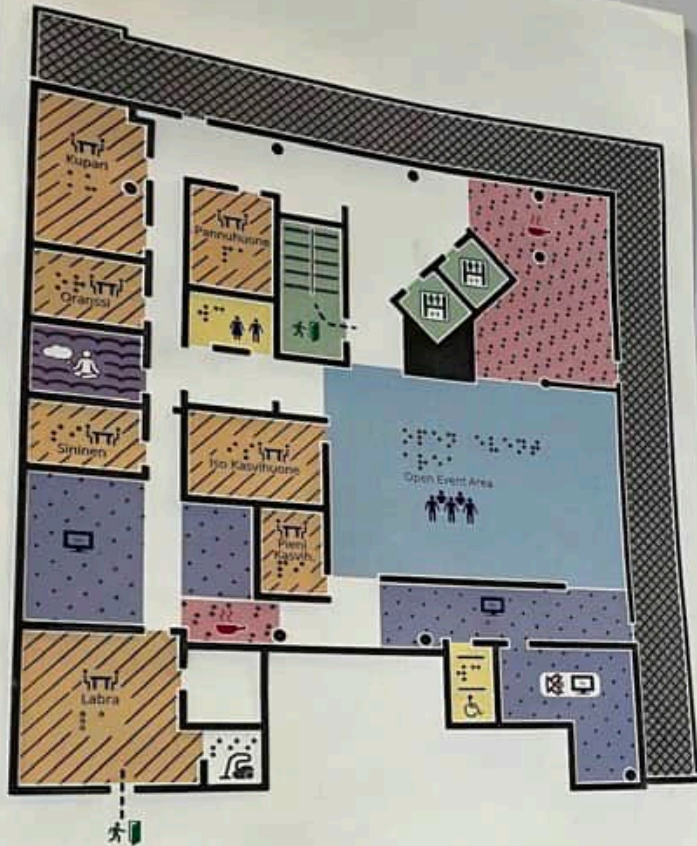
Näkemisympäristön esteettömyys

Yleisimmät näkövamman aiheuttamat haasteet ovat suunnistamisen ja etäisyyksien arvioinnin haasteet, tasoerojen havaitseminen ja hämäräsokeus.

Esteettömässä näkemisympäristössä kulkuväylät ja oviaukot erottuvat kontrasteina selkeästi ja tilat ovat helposti hahmotettavia.

- Valaistus on riittävä
- Toiminnot on sijoitettu fiksusti niin, että ne on helppo löytää
- Kontrastit ja värit auttavat hahmottamaan tilaa ja kulkuväyliä
- Portaat ovat turvalliset ja kaikille helposti hahmotettavat
- Opasteet ovat selkeitä, järkevästi sijoiteltuja sekä riittävän isoja ja painikkeet ovat kosketeltavia
- Törmäys- tai putoamisvaaraa ei ole

Erityisesti näkövammaisat hyötyvät näkemisympäristön esteettömyydestä, mutta myös ikääntyvät sekä lapsiperheet.

- ✓ Kohokuvioilla ja pistekirjoituksella toteutettu pohjapiirros tiloista
- ✓ Dymo-laitteella voi kirjoittaa myös pistekirjoitusta osaamatta sitä itse
- ✓ Taktiili.fi pistekirjoitustuotteiden verkkokauppa

Kuulemisympäristön esteettömyys

Esteettömässä kuulemisympäristössä ei ole merkittävää taustahälyä eikä kaikua

Induktiosilmukka on merkittävä esteettömyyttä parantava yksittäinen esteettömyysparannus.

- Huono akustiikka ja taustamelu estävät tai vaikeuttavat kuulovammaisia toimimaan tiloissa
- Riittävä valaistus helpottamaan huulitalukua
- Induktiosilmukka asiointitiloissa – ääni tulee suoraan käyttäjän kuulokojeeseen
- Paperia ja kynää viittomakielisiä varten saatavilla

Esteettömyysmääräykset ja -suositukset

Piha ja kulku kohteeseen

1. Pysäköintipaikat

- ☐ Onko esteettömiä pysäköintipaikkoja?
 - Esteettömän pysäköintipaikan leveys 3600mm ja pituus 5000mm
 - Sijainti mahdollisimman lähellä sisäänkäyntiä

2. Opastus kohteeseen

- ☐ Onko pysäköintialueelta selkeät opasteet sisäänkäynnille?
- ☐ Onko opaste helposti hahmotettava ja erottuuko se kontrastina taustasta?

3. Kulku sisäänkäynnille

- ☐ Onko kulkuväylä tarpeeksi leveä? (>1200mm)
- ☐ Onko kulkuväylän pintamateriaali helppokulkuinen?
- ☐ Onko kulkuväylä tasainen? Jos jyrkkiä kohtia, onko niissä käsijohteet?
- ☐ Onko kulkuväylä vapaa törmäyksen tai kompastumisen aiheuttavista esteistä tai putoamisen aiheuttavista tasoeroista?
- ☐ Onko kulkuväylä valaistu?

4. Talvikunnossapito

- ☐ Ovatko kulkuväylät lumesta vapaat?

Hyvää

- ✓ Esteettömät autopaikat ja merkinnät

Kehitettävää

- ✗ Parkkipaikalta rikkinäiset loivennukset kulkuväylälle
- ✗ Kulkuväylässä epätasaisuuksia
- ✗ Sisäänkäynti pimeä, ei erotu kaukaa hyvin
- ✗ Ei erottuvia opasteita

Hyvää

✓ Talvikunnossapito

Kehitettävää

✗ Esteetön parkkipaikka lumensäilöntänä

Sisäänkäynti

1. Havaittavuus

- ☐ Erottuuko sisäänkäynti muusta julkisivusta esimerkiksi tummuuskontrastina?
- ☐ Onko sisäänkäynti valaistu?
- ☐ Onko sisäänkäynti merkitty opasteella?

2. Oven edusta

- ☐ Onko luiskaa?
- ☐ Onko portaissa käsijohde ja kontrastiraidat?
- ☐ Onko oven edessä vähintään 1500x1500mm tasanne?

3. Ulko-ovi

- ☐ Onko ovi kevyt?
- ☐ Voiko ovipumppua säätää tai vaihtaa kevyempään?
- ☐ Onko kynnys tarpeeksi matala?
 - Kynnys max 20mm – korkeammat luiskataan tai nostetaan tasoa

4. Tuulikaappi ja eteinen

- ☐ Mahtuuko tuulikaapissa toimimaan apuvälineen kanssa? (vähintään 1500x1500mm)

5. Vaihtoehtoinen esteetön sisäänkäynti

- ☐ Onko reitti opastettu?
- ☐ Onko pääsisäänkäynnillä tai netissä tieto vaihtoehtoisesta sisäänkäynnistä ja mahdollisesta puhelinnumerosta?
- ☐ Pystyykö opasteen lukemaan, vaikka ei pääsisi pääsisäänkäynnille?

Hyvää

- ✓ Automaattiset ovet ja erottuva painike
- ✓ Tasainen, iso tila oven edessä

Kehitettävää

- ✗ Pimeä tila
- ✗ Ovet eivät erotu kontrasteina ympäristöstä
- ✗ Pyöräteline aiheuttaa kompastumisvaaran

Hyvää

- ✓ Katettu sisäänkäynti
- ✓ Ovi erottuu tummuuskontrastina seinästä
- ✓ Tasainen oven edusta

Kehitettävää

- ✗ Painava ovi
- ✗ Kynnys liian korkea

Luiskat ja portaat

1. Kaltevuus ja materiaali

- ☐ Onko ulkona kattamaton luiska max 5% kalteva?*
- ☐ Onko ulkona katettu tai lämmitetty luiska max 8% kalteva?*
- ☐ Onko luiska sisällä max 8% kalteva?
- ☐ Onko luiskan materiaali luistamaton, esim. terästä tai kiveä? (puu on liukas)
- ☐ Onko luiskassa suojareuna 50mm estämässä putoaminen?

2. Käsijohteet

- ☐ Onko luiskassa ja portaissa molemmin puolin käsijohteet?
- ☐ Jatkuuko käsijohde 300mm yli luiskan/portaiden alkamis- tai loppumiskohdan?

3. Portaat

- ☐ Onko portaat hyvin valaistu?
- ☐ Onko portaissa kontrastiraidat askelman etureunassa?
- ☐ Ovatko portaat suorat? (ei kääntyvät)

*Luiskan suosituskaltevuus ulkona enintään 5%, määräys enintään 8% (jos voidaan pitää myös talvella sisätiloja vastaavassa kunnossa)

Hyvää

✓ Jonkinlainen luiska löytyy

Kehitettävää

✗ Toimintatavat – ei väliaikaisia esteitä esteettömille reiteille!

✗ Puu on materiaalina liukas ja voi olla vaarallinen

✗ Käsijohteet ja suojareunat puuttuvat

✗ Luiska on jyrkkä

Hyvää

- ✓ Katettu sisäänkäynti
- ✓ Ovi erottuu tummuuskontrastina seinästä
- ✓ Luiskan kaltevuus 8%
- ✓ Luiskassa suojareunat

Kehitettävää

- ✗ Käsijohteet luiskaan ja portaisiin
- ✗ Portaiden kääntyvään osuuteen käsijohde
- ✗ Luiskan kaltevuus talvella yli 5%

Liian jyrkästä luiskasta ei ole hyötyä

Liian jyrkkä luiska voi olla yhtä esteellinen pyörätuolinkäyttäjälle kuin portaat

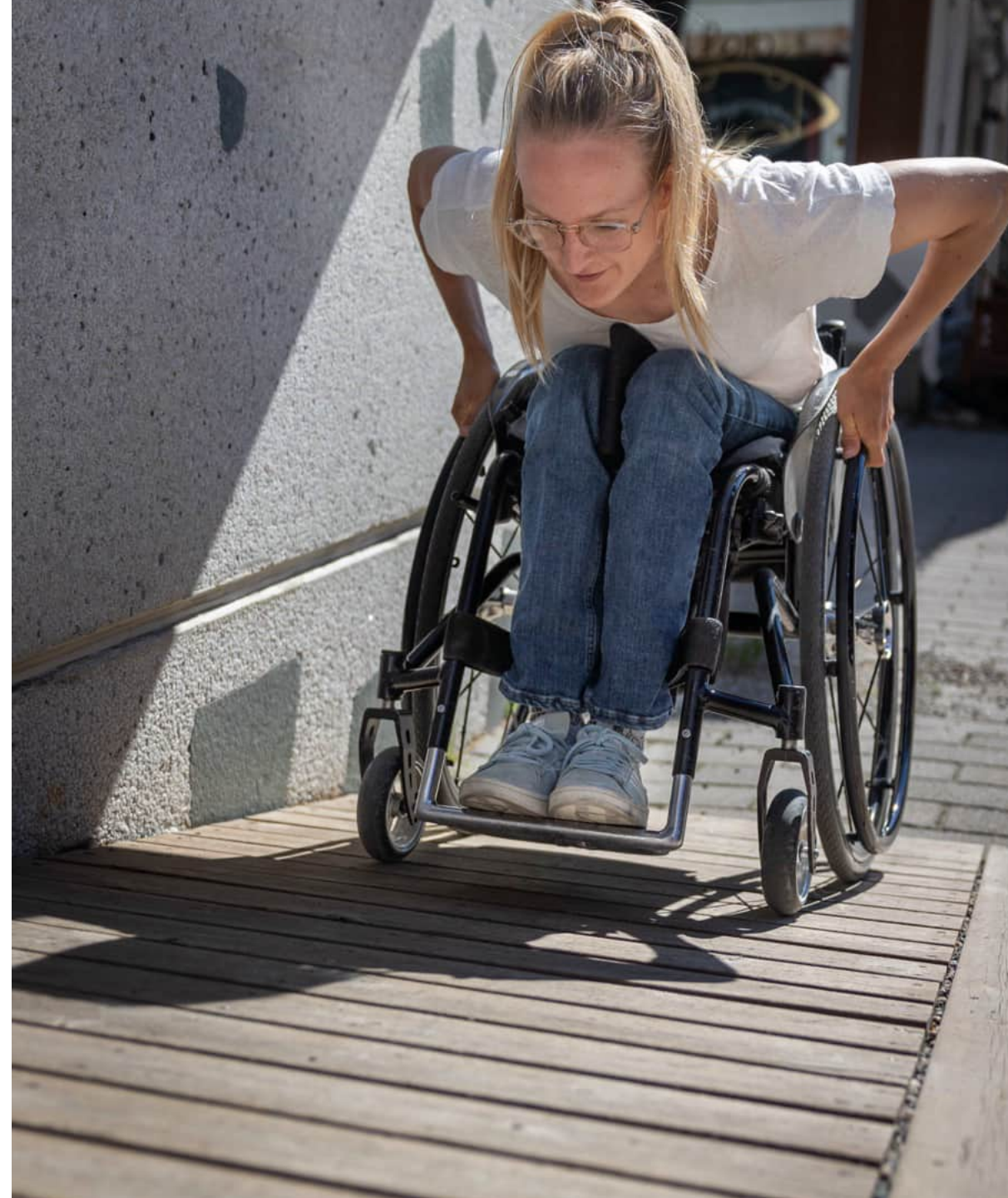
- Jyrkkää luiskaa ei voi kulkea itsenäisesti
- Jyrkkää luiskaa pitkin ei saa esimerkiksi kannettua matkatavaroita tai ruokaostoksia.

Jyrkkä luiska on usein vaarallinen

- Tarpeeksi jyrkällä pyörätuoli kaatuu taaksepäin eikä sitä pääse turvallisesti alas

Irtoluiskat, etenkin kaksi erillistä, ovat usein myös lähinnä vaarallisia.

- Soveltuvat korkeintaan väliaikaisiksi ratkaisuiksi ja harvoin pyörätuoleille
- Luiskassa tulee olla käsijohteet turvallisuuden ja kulun helpottamisen vuoksi

Hyvää

✓ ajatus?

Kehitettävää

- ✗ Luiska vaarallisen (30%!!!) jyrkkä
- ✗ Tasanne on liian pieni
- ✗ Käsijohteet puuttuvat

Luiska on hengenvaarallinen muuhun kuin tavarantoimitukseen, eikä siihenkään hyvä

Tilat ja niissä toimiminen

1. Havaittavuus

- ☐ Onko tila helposti hahmotettavissa kontrastien ja kalusteiden avulla?
- ☐ Onko tila valaistu yhtenäisesti?
- ☐ Onko tila vapaa häikäisystä?

2. Kulku tiloissa

- ☐ Ovatko kulkuväylät ja tilat tarpeeksi väljiä? (>850mm)
- ☐ Onko pitkällä kulkuväylillä tai muuten haastavissa paikoissa käsijohteita?
- ☐ Onko tila vapaa törmäysvaaran aiheuttavista esteistä? (esim. ylhäältä tai sivulta tulevat esteet)

- ☐ Onko tila vapaa putoamisvaaran aiheuttamista tasoeroista?

- ☐ Onko tasoerot luiskattu? (suositus max 8%)

3. Asiointi ja toimiminen tilassa

- ☐ Onko tilassa istuimia levähtämistä varten?
- ☐ Onko asiointipiste valaistu?
- ☐ Onko asiointipiste tarpeeksi matala?
- ☐ Onko asiointipisteellä induktiosilmukkaa?
- ☐ Pystyykö tilassa asioimaan ja toimimaan apuvälineen kanssa? (esim. automaattit, painikkeet, noutopöydät)
- ☐ Mahtuuko pöytien alle pyörätuolilla? (pöydän jalat eivät tiellä tai korkeita)

Hyvää

- ✓ Tila on väljä
- ✓ Katossa akustiikkalevyt
- ✓ Pöydät ja tuolit enimmäkseen sopivan korkuisia

Kehitettävää

- ✗ Sälekaihtimet eivät käytössä – aurinko voi aiheuttaa häikäisyä
- ✗ Tuoleissa ei käsinoja (osassa olisi hyvä olla)

Esteetön wc / LE-WC

1. Sijainti
 - ☐ Onko tilaan esteetön pääsy sisääntuloaulasta?
2. Ovi
 - ☐ Onko oven vapaa kulkuleveys riittävä? (>850mm)
 - ☐ Onko ovi kevyt? (ei ovipumppua)
 - ☐ Onko oven sisäpuolella lankavedin?
 - ☐ Onko ovi kynnyksetön tai kynnys alle 20mm?
3. Tila
 - ☐ Onko kiinteistä kalusteista vapaan tilan halkaisija 1500x1500mm?
 - ☐ Onko istuimen molemmilla tai vähintään jommallakummalla puolella 800mm vapaata tilaa?
4. Wc-istuin
 - ☐ Onko tilassa avomallinen roskakori? (poljinroskis ei ole esteetön)
 - ☐ Onko istuimen yhteydessä tukevat, seinäkiinnitteiset käsituet?
 - ☐ Ulottuuko wc-istuimella istuessa wc-paperiin ja käyttämään käsisuihkua ja hanaa?
5. Käsienpesuallas
 - ☐ Onko pesualtaan alla vapaata polvitilaa?
 - ☐ Ylettyykö pesualtaalla saippuaan ja käsipaperiin?
 - ☐ Onko peili tarpeeksi alhaalla? (800mm lattiasta)

Hyvää

- ✓ Tarpeeksi tilaa (1500x1500mm)
- ✓ Wc-istuin erottuu tummuuskontrastina taustasta
- ✓ Käsijohteet seinäkiinnitteiset (=tukevat)

Kehitettävää

- ✗ Tilaa vaikea hahmottaa, koska seinälaatta on monivärinen ja kontrastiero lattian ja seinän välillä on pieni
- ✗ Käsisuihkuun tai hanaan ei yllä wc-istuimelta

Hyvää

- ✓ Ovesta ei ole ovipumppua (eli on kevyt)
- ✓ Ovi erottuu taustasta hyvin tummuuskontrastina
- ✓ Ovesta on lankavedin

Kehitettävää

- ✗ Lankavedin on hieman korkealla
- ✗ Lastenhoitopöytä avattuna vapaan kulkutilan tiellä
- ✗ Lastenhoitopöytää ei saa avattua yhdellä kädellä

Hyvää

- ✓ Käsienpesualtaan alla vapaata polvitilaa
- ✓ Käsisiuoppuaan ja -paperiin yltää hanan äärestä

Kehitettävää

- ✗ Roskakori osittain vapaan polvitilan tiellä
- ✗ Peiliä ei voi käyttää

Millainen on oman yrityksesi esteettömyyden nykytila?

- Pohdi ensin itseksesi. Kirjaa ajatuksesi ja esimerkkisi itsellesi ylös
- Jakakaa ajatuksenne ja tärkeimmät oivalluksenne pienryhmässä (2-3 hengen ryhmä)
- Jokainen ryhmä kertoo 1-2 tärkeintä oivallusta tai kysymystä pienryhmäkeskusteluista
- Pohdi liikkumisen, näkemisen ja kuulemisen esteettömyyttä – miten nämä toteutuvat?
- Pääseekö toimitilaan sisään esteettömästi?
- Onko tiloissa esteetön wc?
- Mitä kehitettävää tiloissa olisi esteettömyyden kannalta?
Esim.
 - Valaistus, värit, kontrastit?
 - Tasoerot, tilat, kulkuväylät?

TAUKO 10min

Askeleet esteettömään matkailupalveluun

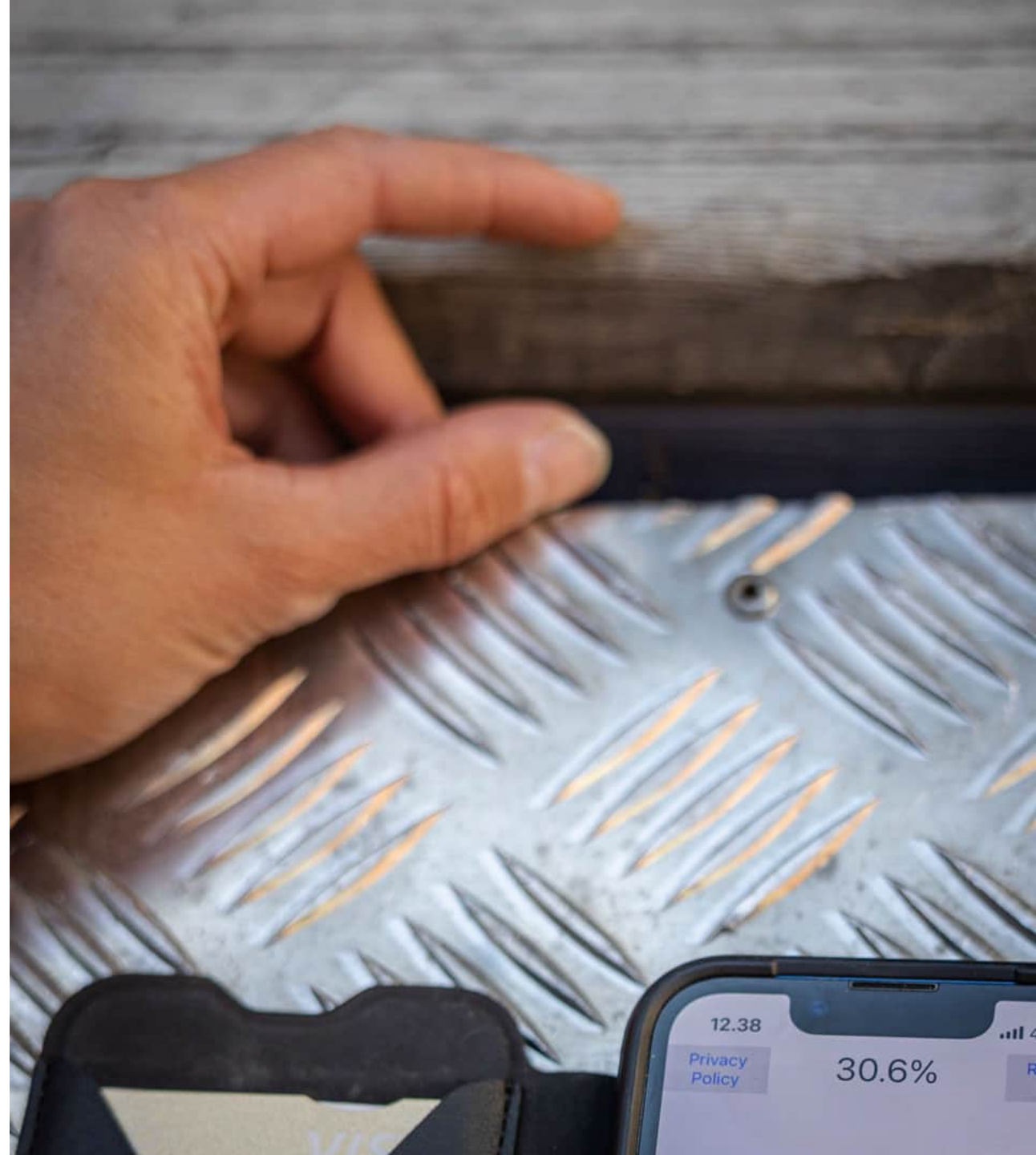
Kaikkea ei tarvitse saada heti valmiiksi

- Esteettömyyden nykytilan kartoitus
- Pienet esteettömyysparannukset
- Palvelun esteettömyyskuvaus
- Inklusiivinen markkinointi
- Koulutukset henkilöstölle
- Esteettömyyssuunnitelma jatkoon
- Suuremmat esteettömyystoimenpiteet

1

Esteettömyyden nykytilan kartoitus

Esteettömyyskartoitus on helppo tapa aloittaa esteettömyyden kehittäminen. Se sisältää asiantuntijan tekemän kartoituskäynnin kohteessasi. Lopputuloksena saat tarkan arvion kohteesi nykytilan esteettömyydestä sekä taulukon toimenpide-ehdotuksista.

2

Pienet esteettömyysparannukset

**Pienetkin esteettömyysparannukset
voivat mahdollistaa jonkun matkan ja
vähintään helpottaa liikkumista, vaikka
tilat eivät olisi täydellisen esteettömiä!**

**Esimerkkejä huolto- ja kunnossapitotöinä
tehtävistä esteettömyysparannuksista:**

- Korkeiden kynnysten luiskaaminen
- Tukikahvojen asentaminen asiointipisteille sekä vessoihin ja suihkuihin
- Mahdollisuus lainata apuvälineitä, esim. suihkutuolia
- Lankavedin oviin, jotka eivät sulkeudu ovipumpulla (erityisesti wc)
- Ovipumpun poistaminen esteettömästä wc:stä
- Kalusteiden järjestely niin, että tilassa on väljät kulkuväylät
- Esteettömän parkkipaikan (leveämpi ruutu ja kyltti) järjestäminen
- Induktiosilmukka asiointipisteelle
- Tuolit levähtämistä varten
- Käsijohteet jyrkille kulkuväylille tai pitkille siirtymille

3

Esteettömyyskuvaus

Edes täydellisen matkailupalvelun olemassaolo ei ilahduta vammaista henkilöä, jos palvelusta ei ole mahdollista saada mistään tietoa.

Usein matkaketju katkeaa jo siihen, ettei esteettömyydestä ole tietoa. Vammaiset joutuvat näkemään ekstrapaljon vaivaa matkan suunnitteluun:

- Googlaus ja tutuilta kysyminen
- Google maps – onko esteetön?
- Soittelut paikkoihin, mutta aina ei osata kertoa esteettömyydestä – henkilökunnan osaaminen esteettömyyteen liittyen oleellista

Näkövammaisia ei aina huomioida nettisivuilla (saavutettavuus)

3

Esteettömyyskuvaus

Esteettömyyskuvaukset kannattaa kirjoittaa, vaikka esteettömyys ei olisi täydellistä!

Osaamme itse arvioida tietojen perusteella, pärjäämmekö kohteessa

Sisäänkäynti

- ✓ Hotellin pääsisäänkäynnillä on kiinteä ovi, jonka leveys on vähintään 80 cm
- ✓ Pääsisäänkäynnin ovi/ovet voidaan avata automaattisesti (kaikissa Scandic-hotelleissa)
- ✓ Pääsisäänkäynnillä on tulo-ramppi tai hissi pyörätuolille.
- ✓ Yöaikaan käytössä on ovikello, johon ylettyy myös pyörätuolista (korkeintaan 120 cm korkeudella) (kaikissa Scandic-hotelleissa)

Yleiset tilat – muut

- ✓ Esteetön pääsy Scandic Shop -myymälään pyörätuolilla (kaikissa Scandic-hotelleissa)
- ✓ Hotellin käytävät ovat esteettömiä pyörätuolille.
- ✓ Avustaja-/opaskoirat ovat tervetulleita hotelliin (kaikissa Scandic-hotelleissa)

Esteettömät huoneet

- ✓ Vuoteen korkeus on 55 cm lattiasta patjan yläreunaan.
- ✓ Televisiossa on tekstitys tai äänitekstit
- ✓ Vaatekaapissa ei ole lainkaan ovia tai siinä on liukuovet.
- ✓ Valokatkaisimeen ylettyy pyörätuolista
- ✓ Huoneessa on puulattia
- ✓ Esteettömien huoneiden lukumäärä: 2
- ✓ Esteettömän huoneen ovi on avoimena vähintään 80 cm leveä.
- ✓ Kirjoituspöydän alla on riittävästi tilaa pyörätuolille (kaikissa Scandic-hotelleissa)
- ✓ TV:n kaukosäädin on sivupöydällä (kaikissa Scandic-hotelleissa)
- ✓ Huonekäytävän leveys on vähintään 80 cm (kaikissa Scandic-hotelleissa)

3

Ole spesifi esteettömyys- kuvauksissa

On helpompi luottaa tarkkoihin tietoihin
kuin pelkkään "olemme esteetön" –
mainintaan

Kirjoita kuvaus esimerkiksi tämän
luennon checklistin perusteella tiedot

→ Punaisenhiekan päivätuvan sanotaan olevan
esteetön ("esteetön tulentekopaikka, esteetön
tupa, esteetön kuivakäymälä") – todellisuus?

Esimerkkejä

SCANDIC-HOTELLIEN ESTEETTÖMYYSSTANDARDI

Scandicin esteettömyysstandardi sisältää 159 kohtaa. Se on laadittu huolellisesti kartoittamalla hotellivieraiden reitti aina pysäköintialueelta koko hotellin läpi. Olemme keskustelleet myös vammaisjärjestöjen sekä toimintarajoitteisten vieraiden kanssa ja saaneet paljon ideoita henkilökunnaltamme. Voimme tehdä paljon, vaikka emme omista hotellejamme vaan vuokraamme niitä. Standardin 159 kohdasta 105 on pakollisia kaikille hotelleille. Kaikkien 159 kohdan noudattaminen on pakollista, kun hotelleja kunnostetaan tai uusia hotelleja rakennetaan. Standardi on voimassa kaikissa maisissa, joissa on Scandic-hotelleja. Meidän on tietenkin noudatettava myös kunkin maan omaa lainsäädäntöä. Jos se asettaa standardiamme tiukempia vaatimuksia, noudatamme lainsäädäntöä.

Jos standardimme vaatimukset ovat tiukempia kuin laissa on säädetty, noudatamme standardiamme. Esteettömyysstandardiimme ei ole kirjattu kaikkea sitä, mitä teemme käytännössä. Esteettömyys nivoutuu osaksi päivittäistä työtämme kaikilla osa-alueilla. Se on huomioitu muun muassa turvallisuus- ja opastestandardissamme. Toisin sanoen esteettömyysasiat ovat tärkeä osa koko Scandicia. Kaikki tiimimme jäsenet osallistuvat niitä koskevaan koulutukseen. Kerromme jokaisen hotellimme esteettömyydestä sen verkkosivuilla. Olemme maailman ainoa hotelliketju, joka toimii näin.

Magnus Berglund, esteettömyysjohtaja, Scandic Hotels

SCANDIC TAMPERE STATION

Hotelli | Huoneet | Galleria | Kokoukset ja juhlatilat | Ravintola ja baari | Tarjoukset

ESTEETTÖMYYS

Olet aina tervetullut hotelleihimme - täysin ilman esteitä. Tiedämme, e toimintarajoitteet ovat yksilöllisiä ja siksi tarjoamme yksityiskohtaista esteettömyystietoa hotellistamme.

Hotellissamme on käytössä [liikuteltava nostolaite](#).

Sisäänkäynti

- ✓ Pääsisäänkäynnissä on pyöröovet
- ✓ Hotellin pääsisäänkäynnillä on kiinteä ovi, jonka leveys on vähintään 80 cm
- ✓ Pääsisäänkäynnin ovi/ovet voidaan avata automaattisesti (kaikissa Scandic-hotelleissa)
- ✓ Yöaikaan käytössä on ovikello, johon ylettyy myös pyörätuolista (korkeintaan 120 cm korkeud (kaikissa Scandic-hotelleissa)
- ✓ Sisäänkäynnin ovesa ei ole kynnystä (kaikissa Scandic-hotelleissa)
- ✓ Pääsisäänkäynnin lähellä on istumapaikkoja (kaikissa Scandic-hotelleissa)

Esimerkkejä

Esimerkkejä

Kesäreitit

Talvireitit

Käyntikohteet & kalastus

KESÄREITIT

Esteettömyyskuvaukset löytyvät kunkin kohteen Esteettömyys-välilehdeltä reitikkuvauksen avattuasi.

GALLERIA

Suomen
Esteetön
Retkely ja vaellus
Pyöräily
Juoksu ja rullaluistelu
Kaupungissa
Vesistöreitit
Reitit moottoriajoneuvoilla
Sopiva: heinäkuu
TOP-reitit

16 osuma(s)

KANOOTTIRETKELY - VUOKATTI-SOTKA...
Eskonsaaren melontareitti 4 km, esteetön, Sotkamo - Vuokatti

TOP Helppo

↔ 4,0 km ▲ 0 m
⌚ 1:00 h ▼ 0 m

Outdoors Kainuu

LUONTOPOLUT JA TEEMAREITIT - KUHO...
Pajakkakosken koskipolku 1 km, vaativa esteetön, Kuhmo

TOP Helppo

↔ 1,1 km ▲ 6 m
⌚ 0:30 h ▼ 6 m

Outdoors Kainuu

LUONTOPOLUT JA TEEMAREITIT - KUHO...
Lentuaankosken polku 0,8 km, esteetön, Kuhmo

TOP Helppo

↔ 0,8 km ▲ 2 m
⌚ 0:30 h ▼ 2 m

Outdoors Kainuu

LUONTOPOLUT JA TEEMAREITIT - KAJA...
Sairaalanrinteen terveysmetsä 0,2 km, esteetön, Kajaani

TOP Helppo

↔ 0,2 km ▲ 3 m
⌚ 0:20 h ▼ 3 m

Outdoors Kainuu

KAUPUNKIKÄVELY - KAJAANI
Kaukunginlammen ulkoilureitti 2 km, vaativa esteetön, Kajaani

TOP Helppo

↔ 2,0 km ▲ 5 m
⌚ 0:35 h ▼ 5 m

Outdoors Kainuu

LUONTOPOLUT JA TEEMAREITIT - KAJA...
Vimpelinlammen ulkoilureitti 2,5 km, vaativa esteetön, Kajaani

TOP Helppo

↔ 2,5 km ▲ 2 m
⌚ 0:45 h ▼ 2 m

Outdoors Kainuu

KANOOTTIRETKELY - VUOKATTI-SOTKA...
Auringonlaskun kultainen silta 4 km, Sotkamo - Vuokatti

TOP Helppo

↔ 3,8 km ▲ 0 m
⌚ 1:45 h ▼ 0 m

Outdoors Kainuu

LUONTOPOLUT JA TEEMAREITIT - SUO...
Patokosken ulkoilureitti 3,7 km, vaativa esteetön, Suomussalmi

TOP Helppo

↔ 3,7 km ▲ 12 m
⌚ 1:15 h ▼ 12 m

Outdoors Kainuu

KANOOTTIRETKELY - HOSSAN KANSAL...
Julma-Öllyn melontareitti 5,5 km, esteetön, Hossan kansallispuisto

TOP Helppo

↔ 5,5 km ▲ 4 m
⌚ 1:30 h ▼ 4 m

Outdoors Kainuu

KANOOTTIRETKELY - HOSSAN KANSAL...
Nurmiselkä-jatkonjärvi melontareitti 4 km, esteetön,

TOP Helppo

↔ 3,8 km ▲ 0 m
⌚ 1:00 h ▼ 0 m

Outdoors Kainuu

Esimerkkejä

Esteetön majoitus

Majoituskohteeseen on esteetön kulku ja kohde on varusteltu esteettömillä kylpy- ja wc-tiloilla. Majoitustilassa on riittävästi tilaa liikkua apuvälineen/pyörätuolin kanssa. Kysy kohteen tarkemmat esteettömyystiedot suoraan yrityksestä.

Kajaani:

[Original Sokos Hotel Valjus](#)

Vuokatti:

[Vuokatti Sport \(Vuokatin urheiluopisto\)](#)

[Break Sokos Hotel Vuokatti](#)

[Holiday Club Katinkulta](#)

[Vuokatti Safaris Ruokolan Kartano](#)

Suomussalmi:

[Jatkonsalmen pääpirtti, Hossa](#)

[Karhunkainalon leirintäalue, Hossa](#)

[Huosiusjärven eräkämpä, Hossa](#) (kohteessa ei juoksevaa vettä sekä ulkona sijaitsevat esteetön puucee ja sauna)

Kuhmo:

[Hotelli Kalevala](#)

Majoituskohteet, joissa estettämyys osin huomioitu

Majoituskohteeseen on järjestettävissä esteetön kulku (kohde maantasolla, siirrettävä luiska ym.), mutta tiloja ei ole rakennettu esteettömäksi. Majoitustilassa voi olla niukasti tilaa liikkua apuvälineen/pyörätuolin kanssa. Kysy kohteen tarkemmat esteettömyystiedot suoraan yrityksestä.

Suomussalmi:

[Kylpylähotelli Kiannon Kuohut](#) (ei esteettömiä huoneita, tiloihin esteetön kulku)

[Hossan Lumon hirsimökki, Hossa](#) (ei esteettömiä kylpy- ja wc-tiloja, esteetön kulku)

[Hossan luontokeskus hirsiparitalot, Hossa](#) (ei esteettömiä kylpy- ja wc-tiloja, siirrettävä luiska)

[Kainuun luontoretket Körmelö-hirsimökki, Hossa](#) (kohteessa ei juoksevaa vettä sekä ulkona sijaitseva puucee, tiloihin esteetön kulku)

[Peurapirtti ja Hirvastupa, Hossa](#) (kohteessa ei juoksevaa vettä sekä ulkona sijaitseva puucee, tiloihin esteetön kulku)

[Hossan lomakeskus](#) (ei esteettömiä huoneita, tiloihin esteetön kulku)

4

Inklusiivinen markkinointi

- Esteettömien palveluiden näkyminen markkinoinnissa
- Diversiteetin näkyminen markkinoinnissa ja tuotekuvastossa

→ Esim. pyörätuolia tai valkoista keppiä käyttävä asiakas aktiivisena toimijana

Henkilökunnan koulutukset

- Henkilökunnan kouluttaminen esteettömyyteen ja vammaisten kohtaamiseen liittyen

Esim. asiakaspalvelu, aktiviteettien esteettömyys, vammaisurheilu, markkinointi ja tiedottaminen, palveluiden kehitys

6

Esteettömyys- suunnitelma

- Esteettömyyssuunnitelma auttaa kohdentamaan toimenpiteitä tehokkaasti laajempien kokonaisuuksien esteettömyyden kehittämisessä.
- Suunnitelmassa huomioidaan sekä käyttäjien tarpeet toimenpiteiden priorisoinnissa että tulevat peruskorjaukset ja liiketoiminnan muut tarpeet

Kohti esteetöntä matkailupalvelua

Kirjaa itsellesi tai yhdessä saman yrityksen kanssa yrityksellenne karkea esteettömyyssuunnitelma edellisten tehtävien pohjalta.

Voit miettiä suunnitelmaa esimerkiksi seuraavista näkökulmista:

- Matkailuketjun vaiheet
- Liikkumis-, näkemis- ja kuulemisympäristö
- Äsken esitetyt askeleet

Käydään lopuksi ajatuksia ja kysymyksiä läpi suunnitelman tekemisestä tai yleisesti esteettömästä matkailusta.

Estea apunasi esteettömän matkailun kehittämisessä

1. Esteettömyyden nykytilan kartoitukset ja toimenpide-ehdotukset
 - +Palveluiden esteettömyyskuvaukset
2. Esteettömyyssuunnitelmat
3. Koulutukset räätälöidyllä sisällöllä
4. Kokonaisvaltainen esteettömän asiakaskokemuksen suunnittelu

Lähteet

- WHO (2023)
- Jutila, S. & Ilola, H. (toim.) (2013). Matkailua kaikille? Näkökulmia matkailun ennakointiin, osa II. Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti. Invalidiliitto Esteettömyys
- Huovinen, J. & Jutila, S. 2015. Esteettömyys osana hyvinvointimatkailua. Matkailututkimus 11: 1, 68-78
- Visit Finland 2021. Inklusiivisen matkailun opas
- [Esteetön matka Kainuun Luontoon. Kyselytutkimus vammaisille ja toimintarajoitteisille. 2022](#)
- Hannukainen, J. (2007) Liikuntarajoitteisten ja muiden avustettavien lentomatkustajien oikeudet takaavan EU-asetuksen soveltaminen lentoasemilla. Diplomityö. Teknillinen korkeakoulu, rakennus- ja ympäristötekniikan osasto, Espoo.
- Jutila, S. (2012). Esteittä pitkin matkaa: Lapin ohjelmapalvelutarjonnan esteettömyys. Pro gradu -tutkielma. Lapin yliopisto, Yhteiskuntatieteiden tiedekunta, Matkailututkimus.
- Rakennetun ympäristön esteettömyyskartoitusopas. Invalidiliiton julkaisuja O. 64, 2019, ISBN 978-952-5548-67-9, ISSN 1457-1471.

Kiitos!

050 3241752

estea.fi

tea.tuohioja@estea.fi